

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita Et Institvto S. Ignatii Societatis Iesv Fvndatoris. Libri Qvinque

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1665

XXVI. Redux Barcinomem dat literis operam vt proximos iudet, Dæmon id consilium interturbat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10840

nibus tutiores, quæ sanctorum grauentur contemptore.

Iam fracto conatu, iuandarum in Palestina animarum circumspice-
re Ignatius cepit, quo & modo & loco, hinc in dies ardentius flagran-
ti animo pabulum præberet. Sed obuiabat talia versanti tacita quædam
vox, nihil ei satis in eo genere processurum, nisi solide ab literis munito,
quibus prædicatio verbi Dei, & animarum procuratio fulciretur; quod
fuit principium eius via qua illum Deus ad Societatem postea fundan-
dam, sensim inducebat; ad hoc enim illum & legerat & sanctum effe-
cerat. Hoc instinctu Barcinonem redit vbi nec ad victum piorum subsidia
defutura sperabat, nec magistrorum caritatem ad doctrinam, hyems erat
perfrigida, ipse ex peregrinatione incommodè valens, & sub tunicella, te-
la simplici malè tectus, vt non crederetur per densas niues, & montes
asperos, vita incolumi Genuam peruenturus; imperare tamen sibi non
potuit, vt amicorum officiosa humanitate vteretur, nisi breui tantum ac
vili panno, quem duplicaret labanti stomacho, ad sedandos illius
cruciatu; Nummulos vero sed hac lege aliquos admisit, vt in egentes di-
uideret. Quare Ferrariæ in templo maiori Deum orans, roganti Eleemo-
synam mendico dedit, tum aliis atque aliis minuta primùm æra; Roma-
nos deinde ad quindecim Iulios, quæ cum alter vt sit alteri ostentaret, cir-
cumstetere mox tam multi, vt eum penitens exhaustirent. Vnde succeden-
tibus aliis excusauit nihil iam aut iis, aut sibi restare. Mirum turbæ illi fa-
melicæ visum, fame ac frigore enectum, esse vsque adeo sui immemo-
rem, vt erogandi in poscentes omni pecunia nihil inde sibi reliquum fa-
ceret, & post mentem orando satiatam, victum eius diei ostiatim roga-
ret. Hinc illum pro sancto habere, sanctum & digito monstrare, & palam
nominare. Fuit itineris residui multiplex discrimen inter Hispanum, &
Gallum militem, per loca vtriusque deprædationibus vastata. Noctes illi in
aliquo domus euersæ busto, malè ab gelu, & pluuiis tecto; stipis vbi di-
repta omnia, nulla spes. Captus identidem ab excurrentibus in agros ma-
nipulis, semel etiam ab Hispanis tentus, pro exploratore creditus est ro-
gatúsque minaciter quis? quo? quid ageret? aut ferret? detractis ad scru-
tandum eequid literarum occuleret vestibus, nudus plane vt erat per me-
dia tentoria ad Ducem pertrahitur. Ibat Ignatius inter publica ludibria, &
probra lætus, eaque Christo nostra olim causa ad infamem columnam
taliam perpeffo offerebat, cui mysterio tam viua mentem imagine defixit,
vt se quid fieret diu non aduerterit, donec tam fœdæ indignitatis patien-
tiam non ferens Dæmon, sæuo illum timore concussit; rem vltra igno-
miniam nuditatis, scilicet ituram; speculatorem credi ab hoste submis-
sum; datum iri ad diram quæstionem, vt extorqueretur, num quæ ferret
arcana vtque hinc viuis fortassis euaderet; sed neque carcerem, nec cala-
mitosas vexationes vitaturum; prudenter itaque periculum bonis artibus re-
diemeret; hominem gereret tantisper, quis esset cælare ne pergeret, vrba-
nitatibus consuetis deliniret ducem, condignis saltem titulis honestaret.
abstineretque plebeia illa tu, & tui compellatione, quam simplicitatis,
probæ

XXVI.

*Redux Bar-
cinonem dat
literis ope-
ram vt ro-
ximosiu. et,
Dæmon id
consilium in-
terurbat.*

probæ studio solitus erat vsurpare. Verùm haud fuit orationis huius tam sincerus sapor, quin priuati amoris callidissimam dialecticam Ignatio saperet: eumque, quod consequens erat, ad planè opposita moueret. Vt ergo ducis in conspectum venit, nulla reuerentiæ significatione, inciuilem, & rusticum prætulit; interroganti paucis lentè, neglectimque respondit, inter singula cunctabundus velut ex obliuione retractanda honorarios verò titulos adhibuit nullos, nec aliud quidpiam quo sui commiserationem excitaret egit; denique nihil prorsus quo timori suo concederet qui discriminis contemptus illum discrimine exemit. Dux artem ignotam virtutis eximia pro imminuti capitis stoliditate ducens, militibus hominem remittit, non absque indignatione, quod stultum ab exploratore tam imperitè discerneret, iubet suas illi vestes vt reddant, ac liberum amittant. Quod ab iis non prius factum est, quàm os, & latera, pugnis, & calcibus tandiu barbarè contudissent, dum à quodam ex optionibus miserante ereptus, tectoque, & cibo refectus est. Ex Hispanis elapsus paulò post incidit in Gallorum castra è regione fixa, spe prædæ consimilis ex inspicionibus & petulantia militum potiunda. Nec longum à stationariis sistitur, & rapitur ad ducem, qui vt Cantabrum agnouit, & ipse Cantaber, perbenignè lautèque habuit, ex quo præter miseræ præsentis opportunum leuamen suam illam sibi firmitus sanciuit animi destinationem suas neinpe omnes habendi suspensas à Deo rationes, eodèque vultu secunda & aspera excipiendi ab eadem manu, æquali amore prouidè vtraque alternante. Inter has laborum, & solatij vices, Genuam denique, inde Barcinonem naui Hispanica delatus est, vitatis agrè Oriæ nauibus, qui rum partes Gallorum sectabatur. Barcinone in Grammatices Magistrum & valdè humanum, & gratuitum incidit, qui tunc illic publicè docebat. Ibi vir annorum triginta trium, in turba puerorum, puer esse; elementa verborum, & nominum discere, & latinæ prima tyrocinia mereri, quod etsi speciem non præferat magnificam, & grandem, sed habet ostentum singulare, ac rarum ardentis in Dei gloriam animi. Vt enim agnouit Ignatius fingi se ad Dei honorem, qui de salutis alienæ nascitur procuratione, nisi literarum adminiculo non posse; nec priuatam attendit pietatem cui tantum decerperet temporis, quantum illis erat daturus sterilibus rudimentis; nec recogitauit lentas molestias annorum complurium quos esset per studia tracturus, & suo ingenio aduersa aulicis otis, armisque trito, & suo peculiari genio per se ab literis abhorrente; sed ab rudi prorsus doctrinæ omnis ignoratione, ad Theologiæ fastidium, per linguarum, humanitatis, & artium disciplinas eniti voluit; quod tantum, profectò est, vt vix dignè possit suo pretio astinari. Et visa sagacitas Demonis tantò ante præfaga diuinare quod ne suspicionem quidem sui tunc facere poterat. Illa videlicet studiorum Ignatij tam macra, humiliæque initia in magnum aliquando, & æternum opus diuinæ gloriæ, hominùmque salutis exitura. Manresæ quidem, tot horas diu, noctuque contemplanti, fruenteque diuinis procul ab sensu commerciis, & cognitione rerum cœlestium supra hominem

minem sita, numquam tantum Dæmones inuidentur, ut illa eius consilia palam disturbare contenderent; spectro solum iocoso veluti serpentis lucidi, mille coloribus oculati blandiri eius aspectui tentarunt; sed animaduersâ serpentis antiqui in eo imagine, nequissimam bestiam contemptim baculo abegit. Nunc verò ab discendis literis auersuri, tam cæca fraude grassati sunt, tamque omnis doli ab artificio probè in speciem securâ, ut ad eam tandem aliquanti sper offenderet. Nam ad scholæ ingressum, velut recludente se desuper toto cælo exundare obortis gaudiis, & causam gaudendi nescire; piis diffuere sensibus, in notitiam admirandarum rerum tam sublimem rapi, ut schola de cætero, & libri, & studia sorderent; totus in læta suspiria, in fletus, in amoris diuini affectus ire, dum illud *amas* terit, cuius deinceps modos, & tempora discere frustra erat. In turbademum puerorum molestâ, & strepera, nihilo rariùs, cælum incolere quàm olim in specu Manresana; & has inter animi voluptates dies & hebdomadas iucundè ducere, post hæc re nulla quàm antea doctior; tanti est Deo sociam operam in conuersionem animarum dare, ut earum ardentem salute, Theologiæ mysticæ studiis, ab Grammaticis impedire, dæmones contendant quòd illa in pias circumscribantur dulcedines; hæc ad plurimorum æternam salutem, & Dei æternam gloriam in vsus æternos porrigantur. Erat Ignatio procliuè de hac à susceptis aberratione probè colorata interpretari Deo cordi esse, contemplationi attenderet, sciendi curam omitteret; & adhærere hic dolus facilè potuit homini seipsum plus æquò amanti, ludôsque Dæmonis pro diuino afflatu eò quòd placeant, libenter audienti. Ignatium ex vna Dei optimi gloria, sua omnia metiri solitum, non diu fraus latuit, eaque vehementer confusus, præceptorem adit, & in ædem S. Mariæ ad mare perducto, aduolutus ad genua, petit negligentia præterita veniam, eius causam ingenuè explicat. Cæterum voto ad prosequenda studia se sanctè obligat, applicandumque ad illa feridè laborem; rogat denique quotidiana scholæ pensa æquè ab se, uti à pueris feuerè, & si qua re minus faceret satis, pœnas etiam publicas perinde ut ab illis reposci. Mirum dictu, emendata in hunc modum fallacia, omnis ille deliciarum cælestium, & peregrinorum luminum violentus, & rapax apparatus euanuit: & si quando pietas aruisset, consolabatur eam spe solidiori, prouentus animarum doctrina studia secuturi. Qua item cogitatione multò post, iamque Societatis patens illorum mulebat fastidia quibus propterea minus literæ sapiebant, quòd in iis vbertatem illam liquidissimarum voluptatum minimè sentirent, quam experti aliàs fuerant. Monebat repeterent animo, patientiam illam, abiectionem sui, obedientiam quibus mentis ariditas materiam suggerit, alium habere saporem ab illo triuiali, qui ex teneritate affectuum interdum percipitur. Illos præterea, qui sunt in ordinem conscripti sine planè diuino, in vera mortalium bona, literarum studia conferentem, nulla tangi debere iactura consolationis, quam præparatio animi, & armorum ad nobiliora ministeria abundè pensaret. Quod

Ignatij præceptum egregia eius expressum Epistola, in manus meas cum venisset, placuit latine ex Hispanico redditum, posteris consignare. [Quod nostri scholares, inquebat, pios illos quos vellent affectus non sentiant, nihil mirum, illos enim qui potest, quibus, & quando conuenit, dispensat: & credibile est tempore studiorum, quibus solet non parum spiritus affligi, sensus eiusmodi diuinorum prouide à Deo inhiberi, etsi enim mentem suauiter pascunt, sed corpus emaciant valdeque atterunt. Ad hæc occupatus scientiis animus, exsugit, & siccat voluntatis motus, sunt tamen studia si pure suscipiuntur in Dei obsequium, optima pietatis exercitamenta, & ubi virtutis integrum constet firmamentum, orandi que spatium obseruetur constitutionibus definitum, adsint vel non, interiora solatia nihil admodum referunt, nec inde magnopere dolendum, sed quod annuerit Deus dare, æquo gratoque animo accipiendum est, semperque illa præcipue curanda quorum est momentum grauius, tolerantia, contemptus sui, parendi amor, & charitas] sic ille.

XXVII.

*Virtutes
Ignatij Bar-
cinone.*

Consuetæ interim vitæ asperitas, & quoad liceret vsitata precandi tempora studiis iungebantur, & quamuis Ioannes Pasqualius apud quem angusto sub tegulis in cubiculo manebat victum quoque ab se vellet accipere, maluit tamen iens, & rediens e schola, frustum illud quotidiani panis corrogare, quo solo alebatur; (Potum enim dabat limpida aqua simplex) quam uti hospitis liberalitate: mendicanti verò si quid iusto amplius obueniret, selectis sibi deterioribus id omne particubatur in pauperes; ex quo factum ut notæ illius virtuti, copiosa conferrentur elemosynæ, quas statim egentibus tribuebat à quibus semper obsidebantur fores, ipseque ab illis duplo egentior, prouisor, & pater vocabatur, & re vera illos prosequabatur incredibili amore, ministrabatque illorum inopiæ tanquam Christo in iis latenti. Vnde Agneti Pascalia aliquando carpenti, quod ipse pauperior, & calamitosior cæteris; largiretur iis tamen quicquid meliusculam accepisset; tu verò ait quid egeris, si petierit abs te Christus: an sustinueris illi dare quod vilissimum est, & non potius quod lectissimum est dederis? Reperiit quoque interceptas morbis, & doloribus stomachi, suimet afflictationes; humi somnos, cilicia, verbera aliaque, sed dissimulanter; nam & sacco, & catenam abiicit; & calceis pedes, ac tolerantiam contigentibus detraxit soleas; precatio suas septem horas retinuit, magnam partem ereptas nocturnæ quieti. Nec raro contigit, ut obseruaretur curiosius ab Ioanne Pascalia benignæ ipsius hospitiæ filio, tunc admodum iuvene, rescire capido quid noctu actitaret videbat. Hominem defixis parumper in cælum oculis precandi initium facere, nunc passis in crucem brachiis; nunc toto prostratum corpore, interdum similem adoranti, post verò in genua, statua in modum velut extra se perstare immobilem, donec ore accendi, & totus ardere videretur, simulque in dulces vbertim lacrimas dissolui. Videbat etiam frequenter (& sunt hæc concepta narrantium verba) immensum ex eo splendorem cubiculum implere, sensimque ut erat